

Latviešu strēlnieki un Neatkarības kara pieredze: vēstures liecības un izglītojošo programmu piedāvājums skolām

Roberts Ķipurs (Mag. hist.)

***“Pirmā Pasaules kara un Neatkarības kara pieminekļi
kā izziņas avots mācību stundās”***

Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes doktorants, VSSB valdes priekšsēdētājs, Rīgas Mediju mākslas tehnikuma un Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas Vēstures un sociālo zinātņu pedagogs.

14 tematiskās kartes – vēsture, kultūra, nozīmīgas personas, dievnami <https://latvijapieminekli.lv/>

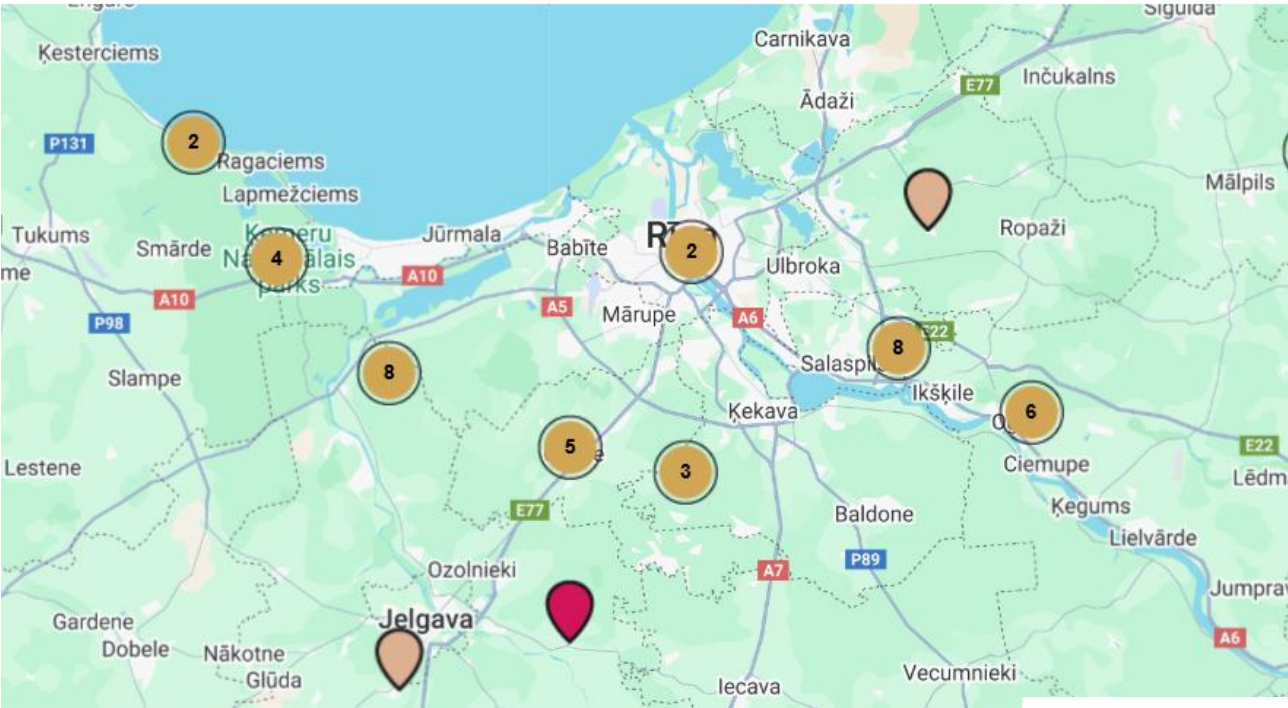
[Sākums](#) ▾[Pieminekļu kartes](#) ▾[Maršruti](#)[Mācību materiāli](#)[Kontakti](#)

Kartes nosaukums	Objektu skaits šobrīd
Brīvības cīņas / Neatkarības karš / Atbrīvošanas karš	227
Pirmais pasaules karš	55
Nacionālā pretošanās kustība	63
1941. – 1949. gada deportācijas	136
Otrais pasaules karš	42
Rīgas Mākslas un mediju tehnikuma atjaunotie dievnami	50

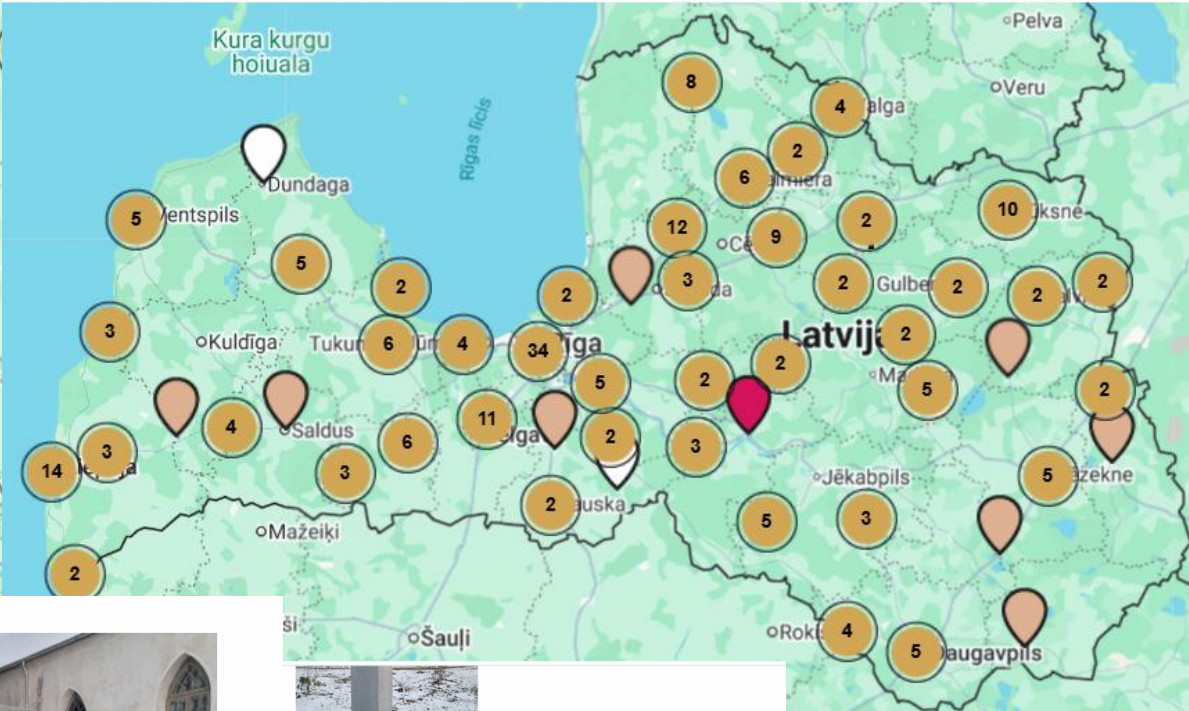
Turpinās darbs pie kartēm – Latvija ērģeļu zeme; Dižgari – literatūra un māksla; Revolūcija Laikmets Ideoloģija; Latvijas Neatkarības atjaunošana 1986 – 1991; Dažādi pieminekļi Latvijas novados; Latvijas kapsētas un kapliņas; Holokausta piemiņas vietas; Reiz bija...

Statistika
2318 attēli
580 objektu
apraksti

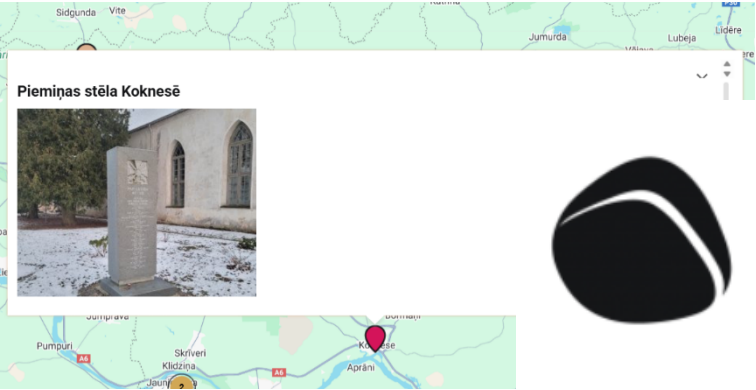
Pirmā pasaules kara pieminekļu karte

Brīvības cīņu pieminekļu karte

Brīvības cīņu pieminekļu karte

SKATĪT

Piemņas stēla Koknesē (Foto R. Ķipurs
09.02.2025.)

Piemņas stēla Koknesē (Foto R. Ķipurs
09.02.2025.)

Piemņas stēla Lāčplēšas Kara ordeņa kavalieriem

Atrodas: Koknese, Koknese pilsēta, Aizkraukles novads, Blaumaņa ielā 1, pie Luterāņu baznīcas, gps
56.641268, 25.433102

Stēla uzstādīta 2021. gada oktobra beigās, un sākotnēji bija paredzēts to atklāt 11. novembrī. Taču Covid-19 pandēmijas dēļ to nācās atlikt, un oficiāla stēlas atklāšana notika nākamā gada 7. aprīlī. Stēlas augšdaļā ir iekalts Lāčplēšas Kara ordeņa baretjefs, zem tā – ordeņa devise "Par Latviju" un Latvijas brīvības cīņu kara gadi. Aizkraukles reģionā līdz 201. gadam šādas piemiņas vietas izveidotas Jaunjelgavā un Plavīnās.

Granīta piemiņas stēla tapusi Latvijas valsts simtgadei veltītā projekta "Atceries Lāčplēšus" ietvaros ar bijušā Kokneses novada pašvaldības finansālo atbalstu. Projekta iniciators bija Jaunsardzes un informācijas centrs. Tipveida stēlu pēc mākslinieka Jāņa Strupļa meta darinājis un uzstādījis vietējais akmenskalis Modris Stīliņš.

Stēla zem Lāčplēšas Kara ordeņa atvaidojuma iekalts teksts ar 14 ordeņa kavalieru vārdiem, kuru dzīves gaitas saistītas ar tiem pagastiem, kas ietilpa bijušajā Kokneses novadā – seržants Jānis Berģis, kaprālis Kārlis Bulle (Bullis), Francijas armijas leitnants Fīrtēgots Konrāds Augusts Dekerts, seržants Jānis Filipsons, karavīrs Aleksandrs Kasparsons, kaprālis Ernests Kārkliņš, seržants Vilis Krasts, karavīrs Paulis Līģeris, virsleitnants Jānis Preiss, virsleitnants Kārlis Frīdrihs Rīters, leitnants Oto Ševics, dzīkareivis Andrejs Ūbergs, karavīrs Pēteris Ūbergs un kaprālis Zanis Zalviņš.

Avoti:

9. klase

9.1. Pārmaiņas Pirmā pasaules kara iespaidā	9.2. No demokrātijas uz totalitārismu	9.3. Sašķeltā pasaule	9.4. Vēsture un mūsdienu pasaules izaicinājumi
---	---------------------------------------	-----------------------	--

9.1. Pārmaiņas Pirmā pasaules kara iespaidā

Ieteicamais laiks temata apguvei: 17–20 mācību stundas

Temata apguves mērķis: atklāt Pirmā pasaules kara cēloņus, atšķirību no iepriekšējiem kariem un kara izraisītās kardinālās izmaiņas, kuras skāra visas sabiedrības dzīves jomas, to skaitā arī cilvēku domāšanu un attieksmi pret apkārtējo pasauli. Analizēt Pirmā pasaules kara radītās politiskās, ekonomiskās, sadzīviskās pārmaiņas un secināt par apstākļiem, kas deva iespēju latviešu nācijai izveidot un aizstāvēt neatkarīgu Latvijas valsti.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Lielvalstu cīņa par ekonomisko un politisko ietekmi noveda līdz pirmajam pasaules karam cilvēces vēsturē. (S.Li.3.) - Pirmo pasaules karu raksturo ne tikai plaša tehnikas un zinātnes sasniegumu izmantošana, bet arī nozīmīgas izmaiņas daudzās sabiedrības dzīves jomās jau kara laikā. Tas skāra arī Latvijas teritoriju (karadarbības, bēgļi, strēlnieku bataljonu izveide). (S.Li.3.)	- Strādājot ar rakstītiem un vizuāliem avotiem un kartēm, atlasa, analizē, izvērtē un savstarpēji konfrontē dažādu veidu informāciju par lielvalstu ekonomisko attīstību un mērķiem Pirmā pasaules kara laikā. - Analizē karikatūru, fotogrāfiju un citu vizuālo vēstures avotu saturu, izgatavošanas mērķus un drošticamību. - Salīdzina vairāku vēsturnieku viedokļus par Pirmā pasaules kara izcelšanās cēloņiem

9.2. No demokrātijas uz totalitārismu

Ieteicamais laiks temata apguvei: 17–20 mācību stundas

Temata apguves mērķis: izskaidrot politisko režīmu ietekmi uz indivīdu un sabiedrību Latvijā un pasaulē īstermiņā un ilgtermiņā, analizējot paņēmienus, ar kādiem autoritārie un totalitārie režīmi nodrošināja savu varu, un secināt, kādas ir demokrātiskas pārvaldes priekšrocības.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas

- Nedemokrātiski politiskie režīmi veidojās, izmantojot sabiedrības apjukumu un cerības ātri pārvarēt grūtības, bet šo režīmu veidotāju politika radīja jaunas saimnieciskās grūtības, represijas, agresiju un noziegumus pret cilvēci. (S.Li.7.)
- Autoritārisma un totalitārisma iekārtu veido ne tikai valsts vadītāji, bet arī pilsoņi, kuri viņus atbalsta. (S.Li.7.)
- Demokrātijas pieredzes trūkums un starptautiskais stāvoklis veicināja autoritāra režīma veidošanos Latvijā. (S.Li.7.)
- Politiskā propaganda ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā izplatīt kādas ideoloģijas principus un pamatnostādnes. Visiedarbīgākais līdzeklis šāda veida informācijas popularizēšanai ir sabiedrības uzmanības pievēršana ar spilgtiem vizuālajiem līdzekļiem, piemēram, politiskiem plakātiem. (S.Li.7.)

Kas ir līdzīgs un kas – atšķirīgs nacionālsociālistu un padomju okupācijas režīmu ietekmei uz sabiedrību?

Kāda bija indivīdu reakcija pret nedemokrātiskajiem režīmiem Latvijas teritorijā?

Dažādas mācību programmas

Latvijas un pasaules vēsture 7.–9. klasei

Mācību priekšmeta programmas paraugs

Valsts izglītības satura centrs | ESF projekts Nr.8.3.11/16/V002
Kompetenču pieeja mācību saturā

VĒSTURE I

Vide un sabiedrība aizvēsturē
un senajos laikos

Sabiedrība un reliģija
viduslaiku Eiropā un
Livonijā

Vara un sabiedrība
jaunajos laikos

Latvijas valstiskums
starp demokrātiju un
totalitārismu

Temats. Latvijas valstiskums starp demokrātiju un totalitārismu.

Temata apguvei ieteicamais laiks: 40 – 50 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izvērtēt procesus, notikumus un personību rīcību 20. gadsimtā Eiropā un Latvijā, lai saskatītu demokrātiskas iekārtas priekšrocības, skaidrotu cilvēku izvēles, spētu atpazīt propagandu un sabiedrības radikalizēšanas centienus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Pirmā un Otrā pasaules kara rezultātā notika visaptverošas pārmaiņas: mainījās valstu robežas, politiskās iekārtas, starpvalstu attiecības, jaunas norises radās ekonomikā, kultūrā, sadzīvē. (S.Li.5., S.Li.6.) - Pirmais un Otrais pasaules karš ietekmēja ne tikai frontēs iesaistītos cilvēkus (mobilizētos un brīvprātīgos karavīrus), bet arī civiliedzīvotājus. (S.Li.1., S.Li.5., S.Li.6.)	- Analizē pārmaiņu ietekmi uz politiskajām, ekonomiskajām, sociālajām un kultūras norisēm pasaulē, Eiropā, Latvijā pēc pasaules kariem. - Skaidro, kā notikumi, procesi un indivīdu rīcība veidoja sabiedrības viedokļus, ietekmēja dažādas iedzīvotāju grupas. - Padziļina primāro un sekundāro vēstures avotu analīzes prasmes, lai veidotu izpratni par vēstures notikumu un norišu ietekmi uz cilvēku

Valsts aizsardzības mācība

Pamatkursa programmas paraugs
vispārējai vidējai izglītībai

Jaunsardzes centrs
sadarbībā ar Valsts izglītības satura centru un
Aizsardzības ministriju

Rīga, 2024

Latvijas Kara muzeja filiāle Ziemassvētku kauju muzejs “Mangaļi”

Ko mēs iegūsim?

- Domāšana – izpratne par notikumiem, piemiņas vietām, piemiņas vietu attīstību un nozīmi sabiedrībai:
- Kāpēc tika dibināti Latviešu strēlnieku bataljoni un kāpēc strēlnieki cīnījās par savu zemi, Krievijas impērijas armijas rindās?
- Kāda ir Ziemassvētku kauju nozīme Pirmā Pasaules kara laikā un latviešu strēlnieku lomā šajos notikumos?
- Kā šie notikumi ir atspoguļoti piemiņas vietās, muzeja ekspozīcijā un avotos?
- Kā dažādos politiskajos režīmos mainījusies attieksme pret kara notikumiem, personām un pieminekļiem?
- Kāpēc mēs saglabājam kauju vietas un kāda būs to nozīme nākotnē?
- Kādas ir karojošo armiju kritušo karavīru piemiņas vietas, simboli un komemoriālās / memoriālās tradīcijas?

Piemiņas akmens "Bēgļu
ceļš" (Foto R. Ķipurs
16.01.2021)

Atrodas: Daugmales pagasts,

Pirmā Pasaules
kara bēgļi
Cik?
Uz kurieni?
Sakas?

Cēsu Lejas kapi

Latviešu strēlnieku un bēgļu brāļu kapi Tartu
Jaunajos Jāņa kapos (Uus-Jaani kalmistu)
(Foto R. Ķipurs 17.04.2013.)

Atrodās: Igaunija, Tartu, Jaunie Sv. Jāņa kapi,

Jēkaba
Kazaka
glezna
"Bēgļi"

Piemiņas akmens
Jukumam Vācietim

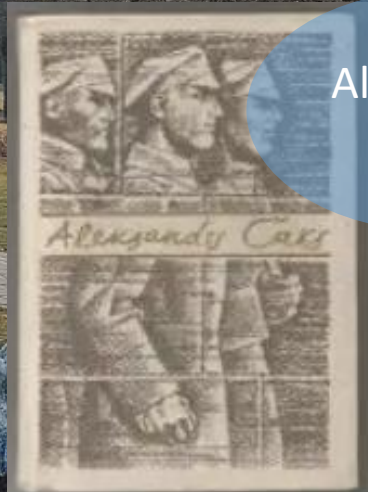

Atmoda

Mīti un
laikmeta
liecības

Aleksandrs
Čaks

Rīgas Brāļu
kapi

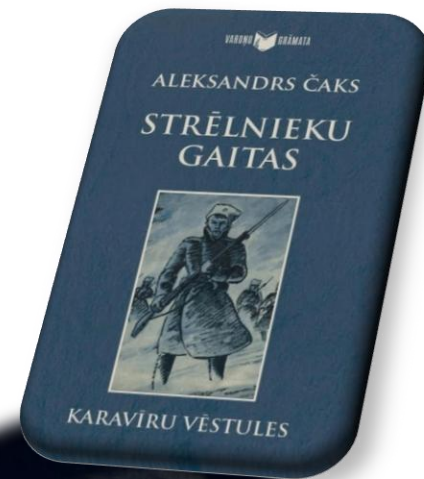

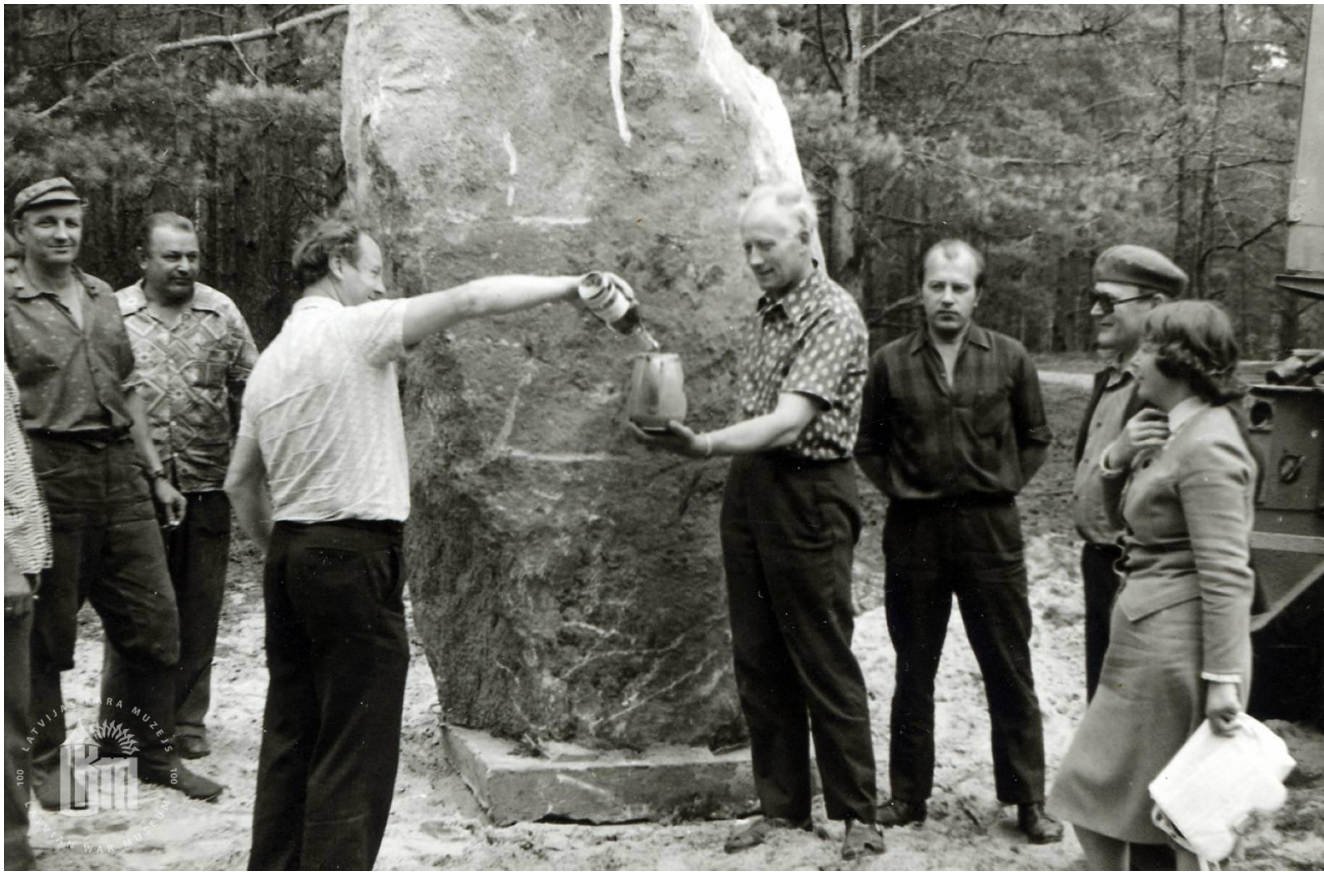
Kadrs no filmas "Latviešu
strēlnieka stāsts"

1988. gada 26. novembrī pēc Kultūras fonda ierosmes Piņķos pie Sv. Jāņa baznīcas tika atklāts tēlnieka Ulda Sterģa veidots piemiņas akmens 5. Zemgales latviešu strēlnieku bataljona komandierim pulkvedim Jukumam Vācietim

Piemiņas vietas Tīreļpurvā un apkārtnē

Piemiņas akmens uzstādīšana
Ložmetējkalnā 1977. gada 14.
jūlijā

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1141090101048964&set=pcb.1141097477714893>

[Ziemassvētku kauju muzejs / Christmas Battle Museum](#)

Voldemārs Birznieks. 20. gs. 60. gadu beigās viņš kopā ar domubiedriem izstaigāja strēlnieku cīņu vietas Tīrelpurvā un tā apkaimē. Balstoties uz kādreizējo strēlnieku atmiņām un pulkveža Mārtiņa Peniķa (1874–1964) grāmatu par latviešu strēlnieku bataljonu-pulku cīņām 1915.–1917. gadā, Birznieks dabā atzīmējis vietas, kur strēlnieku pulki stāvējuši pirms Ziemassvētku kauju uzbrukuma sākuma, kur strēlnieki pārrāva Vācijas armijas pirmo aizsardzības līniju, kur bija izvietotas artilērijas baterijas, blindāžas, ugunspunkti, noliktavas un citi nozīmīgi militārās vēstures objekti. Tas ļāva vēlāk – 1990. gados ar Kultūras Fondam tautas saziēdoto līdzekļu palīdzību – Tīrelpurvā uzstādīt 14 Ziemassvētku kauju piemiņas zīmes un norādes.

Piemiņas zīmes "Krusts"
uzstādīšana 2. latviešu strēlnieku
brigādes pārrāvuma vietā
Tīrelpurvā

<https://www.facebook.com/photo?fbid=1141090194382288&set=pcb.1141097477714893>

**Ziemassvētku kauju muzejs /
Christmas Battle Museum**

Uģis Treide

Šai zīmei galīgi papuvusi jumtiņa daļa, lai saglabātos zīme ilgāk, vajadzētu nomainīt. Vajag tikai pāris pamatīgu ozolkoka dēļu un jāizsludina talka. 🙌

34w Patik Atbildēt

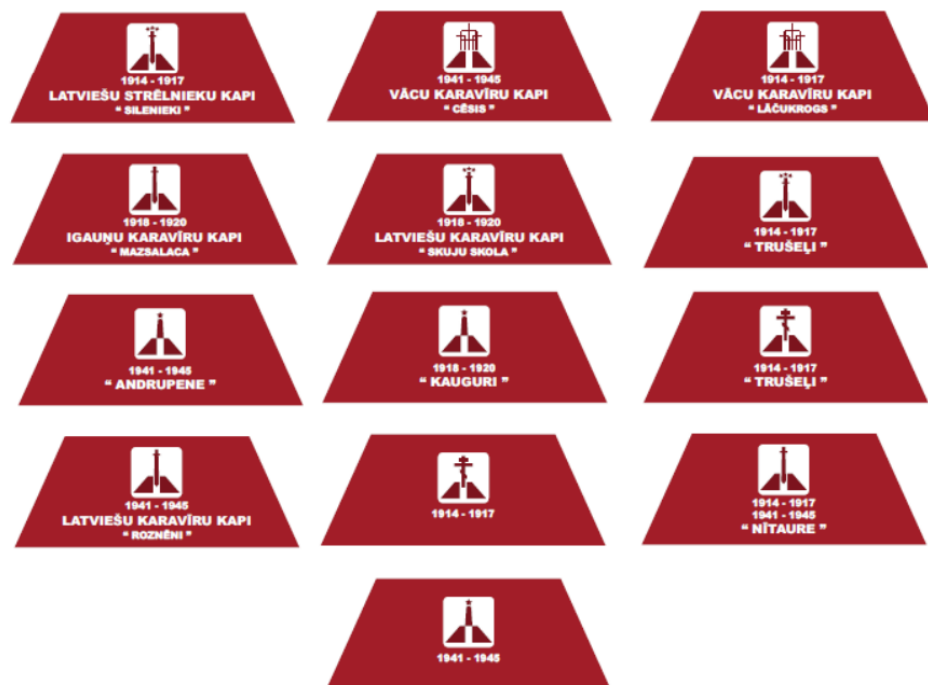
Pirmajā pasaules karā kritušo un mirušo karavīru kapi

Krievijas armija: ~ 80 000 karavīri

112 dabā atzīmētas kapsētas (ziņas par ~180 dabā neatzīmētām vietām)

Vācijas armija: ~ 25 000 karavīri

205 dabā atzīmētas kapsētas (ziņas par ~20 iznīcinātām kapsētām)

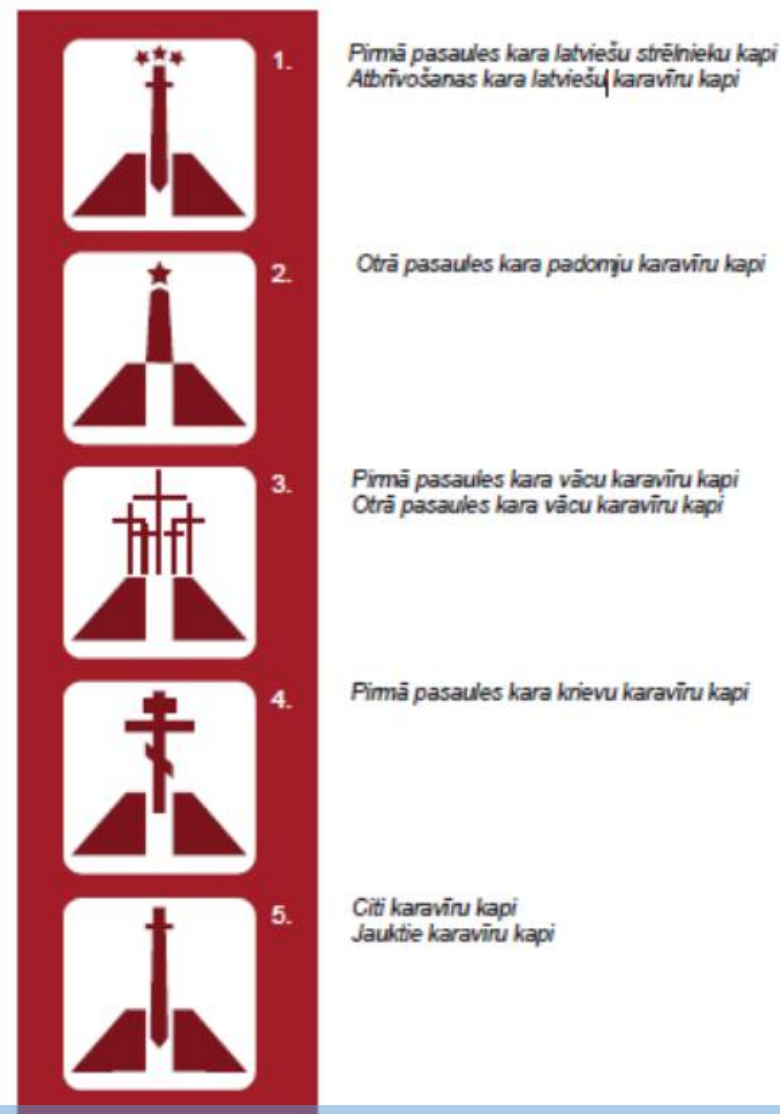

Piktogrammas.

Izmērs 186 x 186 mm, rādiuss stūros 10mm

Piktogrammā izmantotais tonis - Latvijas karoga tonis (Latvian red)

Kopējās zīmes fona tonis - Purpur sarkans

2004. - 2013. g. izstrādātie paraugi norādes zīmēm pie karavīru kapsētām (brāļu kapiem)

https://www.lps.lv/uploads/docs_module/Karav%C4%ABru%20apbed%C4%ABjumu%20vietu%20aizsardz%C4%ABba%20un%20saglab%C4%81%C5%A1ana%20Latvij%C4%81.pdf

LATVIEŠU KARAVĪRU KOMEMORĀCIJA KRISTĪGĀ SKATĪJUMĀ

Guntis Kalme

Cieņa pret mūžībā aizgājušu cilvēku ir dziļi ierakstīta Eiropas kultūrā. Jau gadsimtiem komemorācija tiek pieņemta par elementāru un aksiomātisku cilvēcības normu.

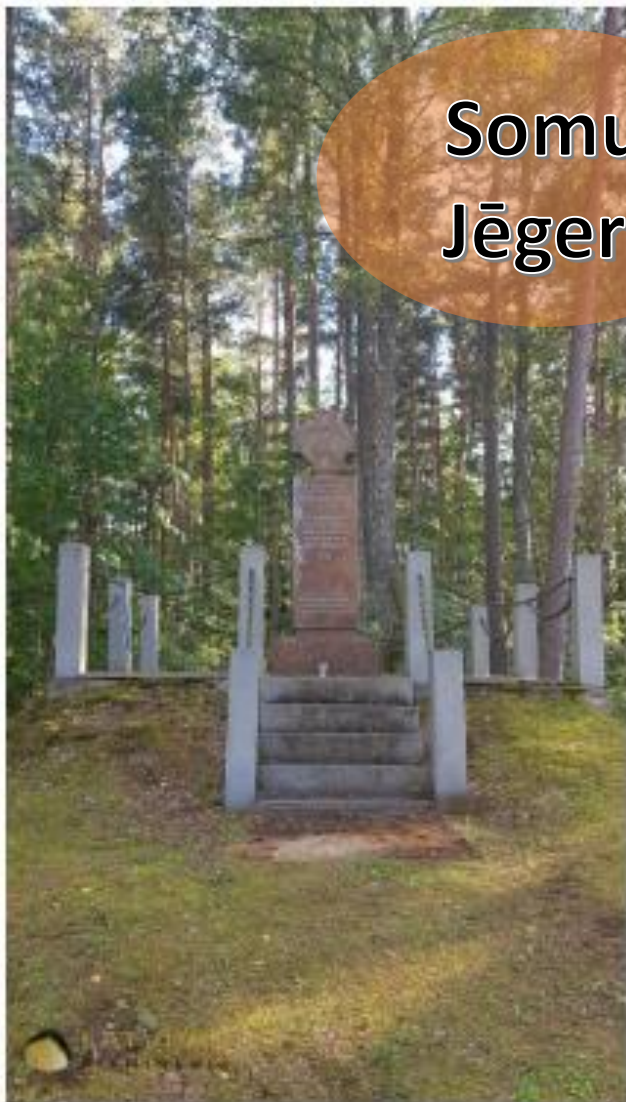
Tādēļ par tās jēgu un izcelsmi bieži līdz šim pat netika jautāts. Bet šodien, civilizāciju sadursmes apstākļos, aizvien aktuālāka kļūst nepieciešamība apjēgt un atgādināt šīs normas aksiomātiskos pamatus un nozīmi mūsu identitātē.

Kristietībā pamatotā cilvēka cieņa ir eiropeskās komemorācijas vērtībpostulāts. Pēc būtības un izpausmes komemorācija ietver vismaz četrus savstarpēji saistītus aspektus:

1) izziņas, 2) vērtībapjēgsmes, 3) ceremoniālo, 4) liturģiski sakrālo

Karavīru komemorācija ir nozīmīga militārās kultūras sastāvdaļa. Tai ir liela loma normatīvas attieksmes pret karadarbību un tās neizbēgamā rezultāta — nāvi — uzturēšanai.

Somu Jēgeri

Somu jēgeru brāļu kapi
Klapkalnciemā (Foto R.
Ķipurs 31.07.2020.)

Piemīņas zīme somu jēgeru Smārdes kaujai
(Foto R. Ķipurs 24.06.2025.)

LABĀK NĀVE SVEŠĀ ZEMĒ
NEKĀ VERDZĪBA SAVĀ ZEMĒ
ENNEN HAUTA VIERAASSA
KUIN ORJUUS OMASSA MAASSA

Somu jēgeri. Vācu un krievu armijas karavīru kapi "Skrabbe" (Foto R. Ķipurs 23.06.2025.)

Somu karavīru Piemiņas Vieta Galiņos (Foto R. Ķipurs 23.06.2025.)

Pasaules kara kapsēta Soldatenfriedhof Latschenkrug/ Lāčukrogs (Foto R. Ķipurs 24.06.2025.)

1918.-1920.gada Latvijas brīvības cīņu dalībnieku – somu karavīru apbedījuma vieta. (Foto R. Ķipurs 2020)

Somu jēgeri bija no Somijas izbraukušajiem brīvprātīgajiem izveidota Vācijas impērijas karaspēka vienība, kas ar nosaukumu 27. Karaliskais Prūsijas jēgeru batajons 1916. - 1917. gadā piedalījās Pirmā pasaules kara kaujās Austrumu frontē Latvijas teritorijā.

1918. gada 13. februārī bataljons zvērēja uzticību Somijai Liepājas Svētās Trīsvienības baznīcā. Svētās Trīsvienības baznīcā iesvētītais bataljona karogs kļuva par pirmo neatkarīgās Somijas karogu. 1918. gada 15. februārī bataljons ar kuģiem devās no Liepājas ostas, lai atgrieztos dzimtenē Vasas ostā un piedalītos Somijas pilsoņu karā pret sarkanajiem, kas 1918. gada 27. janvārī bija veikuši valsts apvērsumu. Labi apmācītie un kaujas pieredzi ieguvušie jēgeri veidoja Somijas valsts armijas kodolu. Pēc Somijas atbrīvošanas kara 600 jēgeri palika dienēt tikko izveidotajā Somijas armijā.

1919.gada 22. februārī pie Bejas pagastmājas un pagastskolas Kolbergā pagastā starp somu brīvprātīgo pulka Ziemeļu zēni un Padomju Latvijas armijas karavīriem.

Somijas vēsturē pazīstama kā daļa no Alūksnes operācijas (somu: Marienburgin operaatiossa). Kaujās pret lieliniekiem pie Alūksnes un Bejas krituši 34 somu karavīri no „Ziemeļu zēnu” pulka, ko vadīja pulkvedis Hans Kalma.

Bejas kaujā bojā gāja 10 somu karavīri: Ahola Lauri, Hillilä Erki, Kattainen Aatu, Kaakinen Paul, Kejonen Juho, Kuttinen Toivo, Murto Leo, Nieminen Vihtori, Schöneman – Soriola Eino, Eino Kenraali. 8 no 10 kritušajiem karavīriem (precīzas ziņas ir par 7 karavīriem) apglabāti Somu karavīru Brāļu kapos Bejā, divi – Somijā. Jaunākajam somu karavīram bija tikai 15 gadi.

Vācu karavīru apbedījuma vieta Dvietē (Foto
Andris Zelenka 25.05.2025.)

Vācu
karavīru
brāļu kapi

Vācu un krievu armijas
karavīru kapi "Weessen"
(Foto Andris Zelenka
05.09.2025.)

Teodors Zaļkalns

Plācī cilnis
Pirmajā
pasaules karā
kritušajiem
(1931).

Kārlis Jansons

Kārlis Jansons veidojis pieminēkli Jelgavas
atbrīvotājiem (1932), Latgales Māras pieminēkli
Rēzeknē (1939) un Latgales partizānu pulka
pieminēkli Balvos (1938), kurus padomju laikā
iznīcināja.

Valsts prezidenta Jāņa Čakstes pieminēkli Rīgas Meža
kapos, kurš tika saglabāts.

Kārlis Zāle

Tēlnieki

Kārlis Zemdega

Raunas Brīvības pieminēklis „Koklētāja” (1933),
„Tālavas taurētājs” Rūjienā (1937), Dobeles
atbrīvošanas pieminēklis (1939), „Koklētājs” Talsos
(pēc Kārļa Zemdegas ieceres veidojis Vilnis Titāns
1996. gadā). Pieminēklis „Sējējs” Rūjienā veltīts
kādreizējam Latvijas Ministru prezidentam Arturam
Alberingam (1876—1934).

Rīgas Brāļu kapu ansamblis

Pirmā Pasaules kara un Neatkarības kara kritušo piemiņa

Pieminekļi un piemiņas vietas kauju vietās

Nāves sala

Pieminekļi Pirmajā pasaules karā kritušo Latviešu strēlnieku piemiņai (Foto R. Ķipurs 2014)

Pieminekļi pilsētas vidē

Jēkabpils, Krustpils Pieminekļi Latvijas atbrīvošanas cīņās kritušo karavīru piemiņai (Foto R. Ķipurs 2019)

Krustpils
Jēkabpils

Pieminekļi kapos Brāļu kapi

Zeltiņu
kapi

Zeltiņi pieminekļi Pirmajā pasaules karā un Latvijas atbrīvošanas cīņās kritušo pagasta iedzīvotāju piemiņai. (Foto R. Ķipurs 2020)

Piemiņas plāsknes baznīcās

Engures
baznīca

Engures luterāņu baznīca. Piemiņas plāksne Pasaules karā un Latvijas Atbrīvošanas cīņās kritušajiem draudzes locekļiem. (Foto Dmitrijs Sčegoļevs LU HZF 06.08.2023.)

Latvijas Brīvības cīņu jeb Neatkarības kara piemiņas vietas un to izveide līdz 1940. gadam

Liepājas Ziemeļu
kapi
Oskara Kalpaka
pirmā apbedījuma
vieta

Cēsis
Uzvaras
piemineklis

Blavi
Piemineklis
patrizāniem
Staņislavs

Rēzekne
Latgales
Māra

Daugavpils
Brāļu kapi

Jelgava

Airītes
O. Kalpaka
piemiņa

V. Likerta grāmatā minēti 104. pieminekļi Latvijā un latviešu pieminekļi kaimiņvalstīs: Igaunijā - Narvā, Tērbatā un Šauļos Lietuvā. 19. pieminekļi, kurus paredzēts uzcelt Latvijā un vienu Tallinā. Dažādu tautu pieminekļi (26) – somu jēgeri, vācu, krievu, poļu, igauņu, angļu karavīru kapu pieminekļi un vietas.

Pirmā pasaules karā
kriušo un
Atbrīvošanas,
Neatkarības karā jeb
Brīvības cīņās
kriušo piemiņa

V. Likerts
Brīvības un kriušo
pieminekļi
1920.—1938.

1 9 3 8
A u t o r a l i d e v u m s

43. att. Kriušo piemineklis Brāļu kapos Liepājā.

V A L D E M Ā R S L I K E R T S

... redzi — šī ir mūsu valsts,
šī ir mūsu Latvija. Šī ir pateicība
varoņiem, kas kriuši, lai mums
labāk klātos.

Dr. K. Ulmanis.

1936. 12. VII.

I. Pieminekļa uzdevums.

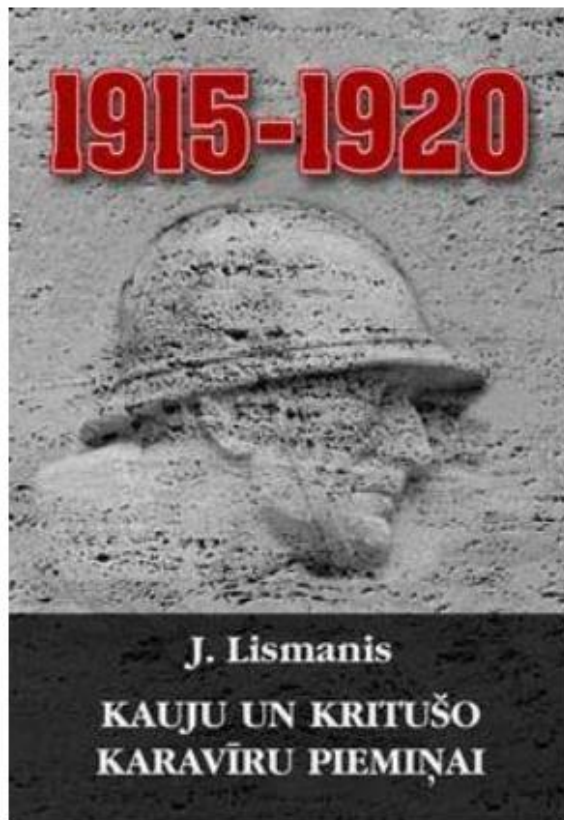
Brīvības piemineklis Latvijas galvas pilsētā Rīgā, Brīvības bulvārī (1. att.) celts pēc tēlnieka prof. K. Zāles meta, ir 41 m augsts ar uzrakstu priekšējā plāksnē: „**Tēvzemei un brīvībai.**” Piemineklis simboliski izteic plastisku un arhitektonisku formu sakopojumā tautas atbrīvošanos no svešām varām, izcīnītās brīvības ideju un neatkarīgas valsts nodibināšanos. „Brīvības pieminekļa lielais un cēlais uzdevums ir būt par tautas nerimstošu modinātāju un aicinātāju. No sirmās, brīvās senatnes cauri tautiskās atmodas laikmetam un vēsturiskām 1919. gada cīņām mācīt latviešu tautu tiekties vienmēr tālāk un augstāk” Tādos vārdos pieminekļa uzdevumu apzīmē kara ministrs, generālis J. Balodis, armijas virspavēlnieks Atbrīvošanas karā. Idejiskais saturs piemineklī izteikts mākslas formu simboliskā uztvērumā, raksturojot mūsu tautas patstāvības centienu nesalaužamo garu vēsturisko notikumu ainās, rādot tās vērtības un to spēkus, uz kuriem balstās tautas neatkarība, brīvība un stiprums.

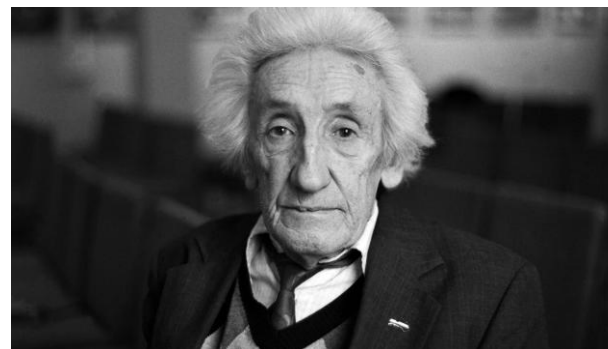
T. Zaļkalna mets Brīvības pieminekļa sacensībā 1925. g.

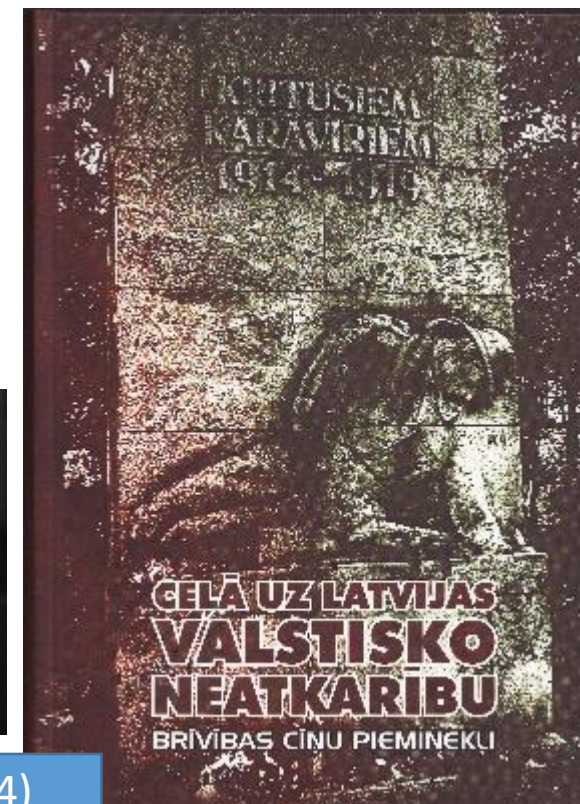
14. att. K. Zāles mets Brīvības pieminekļa sacensībā 1925. g.

I. Lismanis "Kauju un kritušo piemiņai 1915.-1920."

Pēteris Korsaks (1937—2024)

Lismanis, J., 1915—1920. Kauju un kritušo karavīru piemiņai: Pirmā pasaules kara un Latvijas Atbrīvošanas cīņu piemiņas vietas, Rīga, N.I.M.S., 1999.

Ceļā uz Latvijas valstisko neatkarību : Brīvības cīņu pieminekļi : [Latvijas atbrīvošanas kara un strēlnieku pieminekļi] / [grāmatas idejiskās un vizuālās koncepcijas autori: Gunārs Kušķis, Pēteris Korsaks]. - Rīga : Mantojums, 2008. - 200 lpp. : il., kartes, notis. ISBN 9789984823065.

Piemineklis kritušajiem Drustu draudzes locekļiem
Pieminekļa pamatakmens iesvētīts 1931. gada 14.
jūnijā. Piemineklis atklāts 1932. gada 19. jūnijā.

Uzraksti:

Viņu darbi tos
pavada. Saviem
kritušiem dēliem
Drustu draudze.

Dievs svētī Latviju!

Un tūkstoši krita un
kritīs vēl, kā savas
dzimtenes
sargi, bet Latvija
dzīvos un brīva būs –
un tādēļ tas nebija
par dārgi.

Pie Drustu baznīcas piemineklis 1.
pasaules karā un Latvijas Brīvības
cīņās kritušo piemiņai (Foto R.
Ķipurs 2019 ; attēla apstrāde:
©RolandsBoss editing)

Brīvības piemineklis Raunā, joprojām pēc Krievu Armijas likvidācijas. Foto: Uģis Krūmiņš.

1933. gada 20. augustā, tika atklāts Raunas Brīvības piemineklis, kas veidots pēc tēlnieka Kārļa Zemdegas meta "Es-dūr". Tajā šķēps pārtop koklē – cīņas gars apvienojas ar dziesmu, un tautu glābj dziesmas gars.

Piemineklis celts no vietējā granīta, līdzekļus tā būvei saziedoja gan Raunas pagasta biedrības, gan privātpersonas. Starp ziedotājiem bija tādi izcili latvieši kā filozofs Pēteris Zālīte, valodnieks Pēteris Šmits un profesors Jūlijs Auškāps.

*Raunas brīvības piemineklis pirms
atklāšanas.*

Pirms pamatakmens likšanas 1932. gada pavasarī, laukumā tika iestādīta ozolu aleja – katrs ozols veltīts kādam Pirmā pasaules kara un Brīvības cīņās kritušajam Raunas draudzes loceklim. Zem katra ozola – kapsula ar kritušā vārdu un biogrāfiju. Atklāšanas svētkos 1933. gadā piedalījās Valsts prezidents Alberts Kviesis, ģenerālis Krišjānis Berķis, arhibīskaps Teodors Grīnbergs, citi valsts un sabiedriskie pārstāvji.

Raunas muzeja materiāli
raunasmuzejs@smiltenesnovads.lv

Padomju laikā piemineklis ieguva nosaukumu “Koklētāja”, uzraksts “Dievs, svēti Latviju” tika nokalts, bet piemineklis netika iznīcināts – atšķirībā no citiem brīvības simboliem Latvijā.

LV 1988. gadā, līdz ar Atmodas sākumu, Raunā atdzima arī pieminekļa nozīme. LTF Raunas grupa sarīkoja 18. novembra svētkus, atjaunoja uzrakstu un sakopa apkārtni. Simboliski – tas bija brīvības atgūšanas sākums arī Raunā.

Raunas
piemineklis ir
bijis:
Upuru piemiņas
vieta,
Zaudētās
brīvības simbols,
Atgūtās brīvības
liecinieks,
Un šodien –
Raunas simbols.

LATVIJAS ATBRĪVOŠANAS
CĪNĀS

UN PASAULES KARĀ
KRITUŠIEM

(uzraksti aizkrāsoti)

RAUNAS DRAUDZES...

(uzraksti aizkrāsoti)

Teksta pēdējās rindas
sākums un beigas
komunistiskās okupācijas
laikā aizkrāsotas.

Domājams, ka aizkrāsota
atsauce uz Raunas un
apkārtējo pagastu
aizsardzēm, kas
organizējušas plāksnes
uzstādīšanu. Vēlāk tikusi
noņemta arī pati plāksne.
Iepriekšējā vietā tā atkal
novietota, sākoties
Atmodai, 1988. gada
augustā.

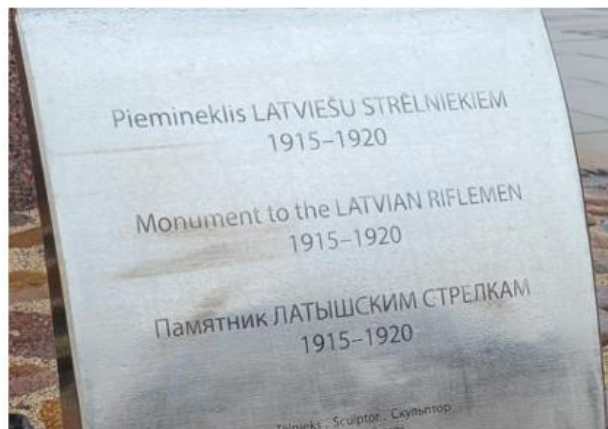
Padomju ideoloģija

... pieminēklis Latviešu
strēlniekiem 1915–1920
Atklāts 1971

Piemineklis padomju laikā tika iekļauts tūrisma ceļvežos, suvenīru atklātņu komplektos. Padomju perioda folklorā tas bija ieguvis nosaukumu “Trīs, kuri gaida ceturto”, šādi domājot vīrus, kuri grasās “samest” naudu grādīga dzēriena iegādei, kas liecina par spēju ar humoru izturēties pret ideoloģiski pompozu pieminēkli.

<https://enciklopedija.lv/skirklis/151453>

Līna Čanka (1893—1981; pazīstama arī kā Jānis Čanka) bija jaunākā apakšvirsniece 3. Kurzemes latviešu strēlnieku pulkā un pirmā sieviete, kas apbalvota ar Lāčplēša Kara ordeni. Apbalvota arī ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Mīlestības romāns dzīvībai, Abavai un Rendai – piedzīvotai un izsapņotai... Rendas un Abavas krastu ļaudīm – pamanītiem un nepamanītiem, satiktiem un iztēlotiem. Par pirmo latviešu strēlnieci sievieti – rendenieci Līnu Čanku un – pret karu. Mīlestības romāns pašam Abavas velnam un Acaiņa princesei – par mūžīgām ilgām un mūžīgu mīlestību, ar kādu cilvēku sargā un mīl pati daba – stiprāk, uzticīgāk un mūžīgāk nekā cilvēks cilvēku spēj mīlēt.

1988

*Kārlis Gausons
kareivis 18. nov
1918. 4. jūl. 1941.*

2016

**Kārlis Gausens
kareivis 4. jūl.
1941.**

2020

*Kārlis Gansons
kareivis 18. nov.
1918. 4. jūl. 1941.*

Inčukalna vecie kapi –
nacionālā pretošanās un
Raganas kauja

Foto Māris Locs

Inčukalns. Piemineklis 1941. gada 4. jūlija Raganas kaujā kritušo astoņu nacionālo partizānu piemiņai.

<https://latvijapieminekli.lv/incukalns-1941-gada-4-julija-raganas-kauja-krituso-astonu-nacionalo-partizanu-pieminai/>

Noderīgi

- <https://www.dveseluputenis.lv/lv/laika-skala/>
- https://latviesustrelniekusaraksts.lv/Piemina/Piemina_1.html
- <https://www.rigasbraluapi.lv/ievads/>
- https://www.nkmp.gov.lv/lv/eiropas-kulturas-mantojuma-dienu-izdevumi/ekmd_20091.pdf

PIEMINEKĻI

KATEGORIJAS

Visi

Memoriāli

Pieminekļi

Skulptūras

Piemiņas zīmes

Strūklakas

Vides objekti

RAJONI

Visi

Centra rajons

Kurzemes rajons

Sākums / Pieminekļi

Objekti lapā:

9

18

27

Meklē pieminekļos

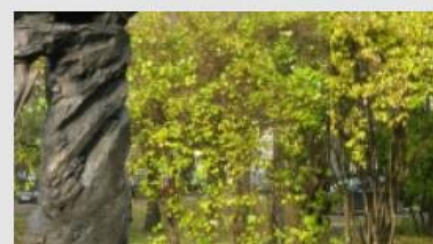
skulptūra „Leste”
2016

APSKATĪT

Latvijas kino 120 gadei
2016

APSKATĪT

Piemineklis Tarasam
Ševčenko
2015

APSKATĪT

Mājas lapas un
informācija par
pieminekļiem
<https://www.rigaspieminekli.lv/?lapa=pieminekli>

<https://www.nkmp.gov.lv/lv>

Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde

<https://www.nkmp.gov.lv/lv/eiropas-kulturas-mantojuma-dienu-izdevumi>

Par mums ▾ Pakalpojumi ▾ Aktualitātes ▾ IS Mantojums ▾ Kontakti ▾

Noderīgi

- Pieminekļu saraksts informācijas sistēmā "Mantojums"
- Kritēriji objektu iekļaušanai pieminekļu sarakstā
- Kultūras pieminekļu konservācijas un restaurācijas programma
- Kultūras priekšmetu aprīte
- Eiropas kultūras mantojuma dienas
- Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padome

Pakalpojumi

- Pārvaldes sniegtie pakalpojumi
- Dokumentu pieņemšana un iesniegumu formas
- Būvniecības dokumentācijas saskaņošana
- Restauratoru kvalifikācija
- Būvzinieņu kvalifikācija
- ZIŅOT PAR POSTĪJUMIEM KULTŪRAS PIEMINEKĻOS
- Novērtējiet saņemto pakalpojumu

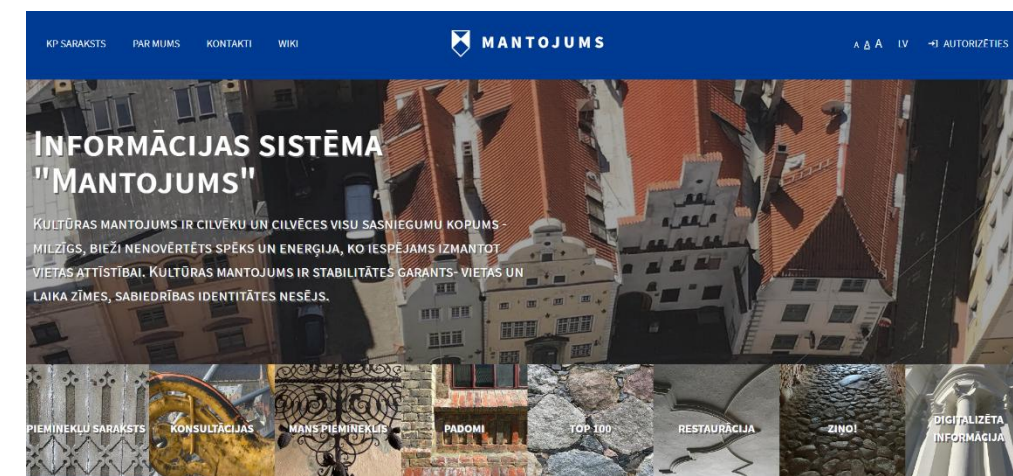
Par Pārvaldi

- Vadītāja
- Struktūra
- Darbības jomas
- Publikācijas un pārskati
- Iestādes kontakti
- Kontakti medijiem
- Sazināties par darba iespējām

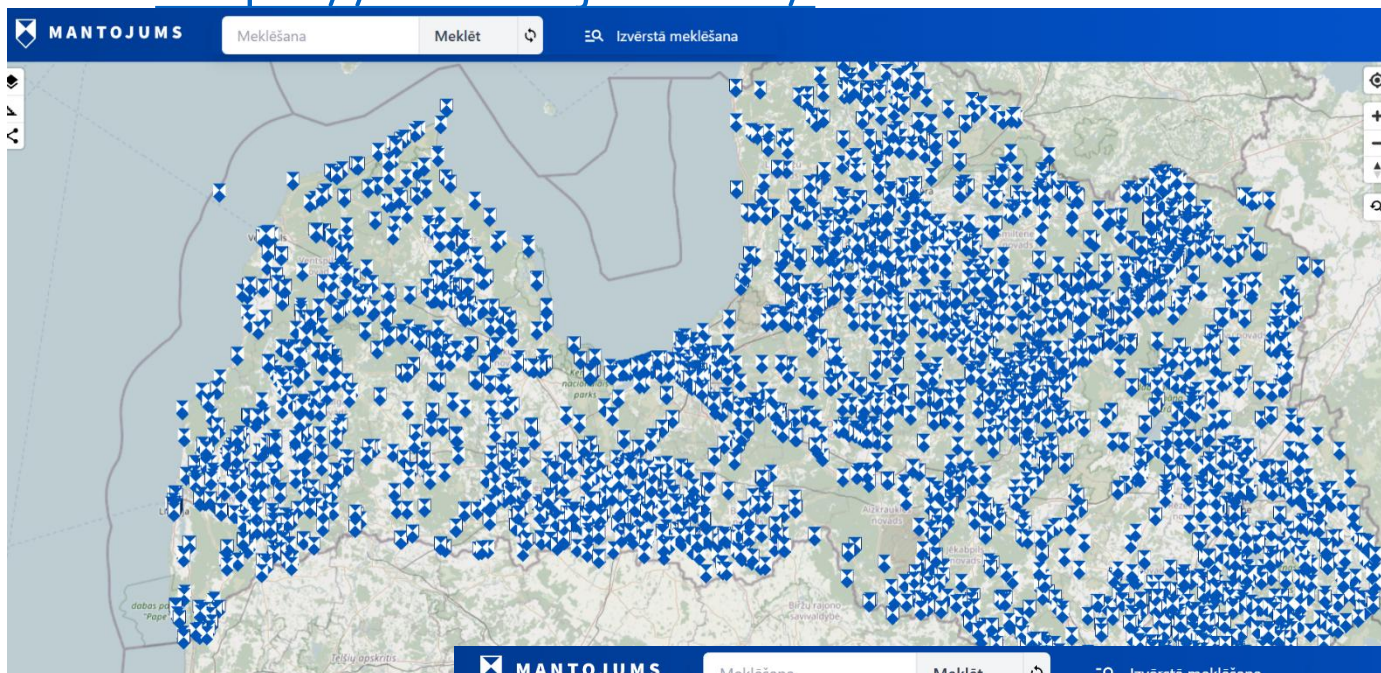
Eiropas kultūras mantojuma dienu izdevumi

▶ Atskatot tekstu

Publicēts: 21.08.2020.

<https://karte.mantojums.lv/?z=6.00000&lng=24.10560&lat=56.96770>
<https://mantojums.lv/>

[KP SARAKSTS](#) [PAR MUMS](#) [KONTAKTI](#) [WIKI](#)

6965 - Brīvības piemineklis

Tipoloģiskā grupa
Vērtības grupa
Atrašanās vieta

Vēsturiskais VAN
KVO/Sistēmas ID

Māksla
Valsts nozīmes kultūras piemineklis
Rīga
Brīvības bulv. un Raiņa bulv. krustojumā

6965

Valsts aizsargājams kultūras piemineklis

[Pamatdati](#) [Sastāvs](#) [Režimi un ĢEO](#) [Attēli](#) [Dokumenti](#) [Norādījumi](#)

INFORMĀCIJA

Brīvības piemineklis
Valsts nozīmes kultūras piemineklis

AIZSARDZĪBAS NR. 6965
ATRAŠANĀS VIETA Rīga; Brīvības bulv. un Raiņa bulv. krustojumā
TIPOLOĢISKĀ GRUPA Māksla
AIZSARDZĪBAS ZONA Individuāla aizsardzības zona

[GOOGLE MAPS](#) [PIETUVINĀT](#)

ATVĒRT MANTOJUMS.LV

<https://militaryheritagetourism.info/lv?lang=lv>

MILITĀRAIS
MANTOJUMS
TŪRISMS

EN **LV** ET LT DE RU

SĀKUMS

VĒSTURE

KARTE

MILITĀRAIS ▾

MARŠRUTI

PASĀKUMI

INFO ▾

PAR MUMS

Q MEKLĒT

Lietuvā, Latvijā un Igaunijā apmeklētājiem pieejamas militārā mantojuma vietas - muzeji, cietokšņi, militārā aprīkojuma vietas, takas, bunkuri, cīņu vietas, militārās pilsētas, infrastruktūras objekti, piemiņas vietas, kas liecina par laiku no Pirmā pasaules kara sākuma 1914. gadā un visu trīs valstu neatkarības iegūšanas 1918. gadā līdz tās atjaunošanai 1990./1991. gadā.

Par militārā mantojuma vietām var lasīt aprakstus, saistītos atmiņu stāstus, atrast vēsturiskus un mūsdienu foto, tūrisma pakalpojumus un ceļojumu maršrutu ieteikumus. Pieejama informācija arī par daudzām mazāk zināmām un retāk apmeklētām, tomēr vēsturiski nozīmīgām militārā mantojuma vietām Lietuvā, Latvijā un Igaunijā.

VĒSTURE

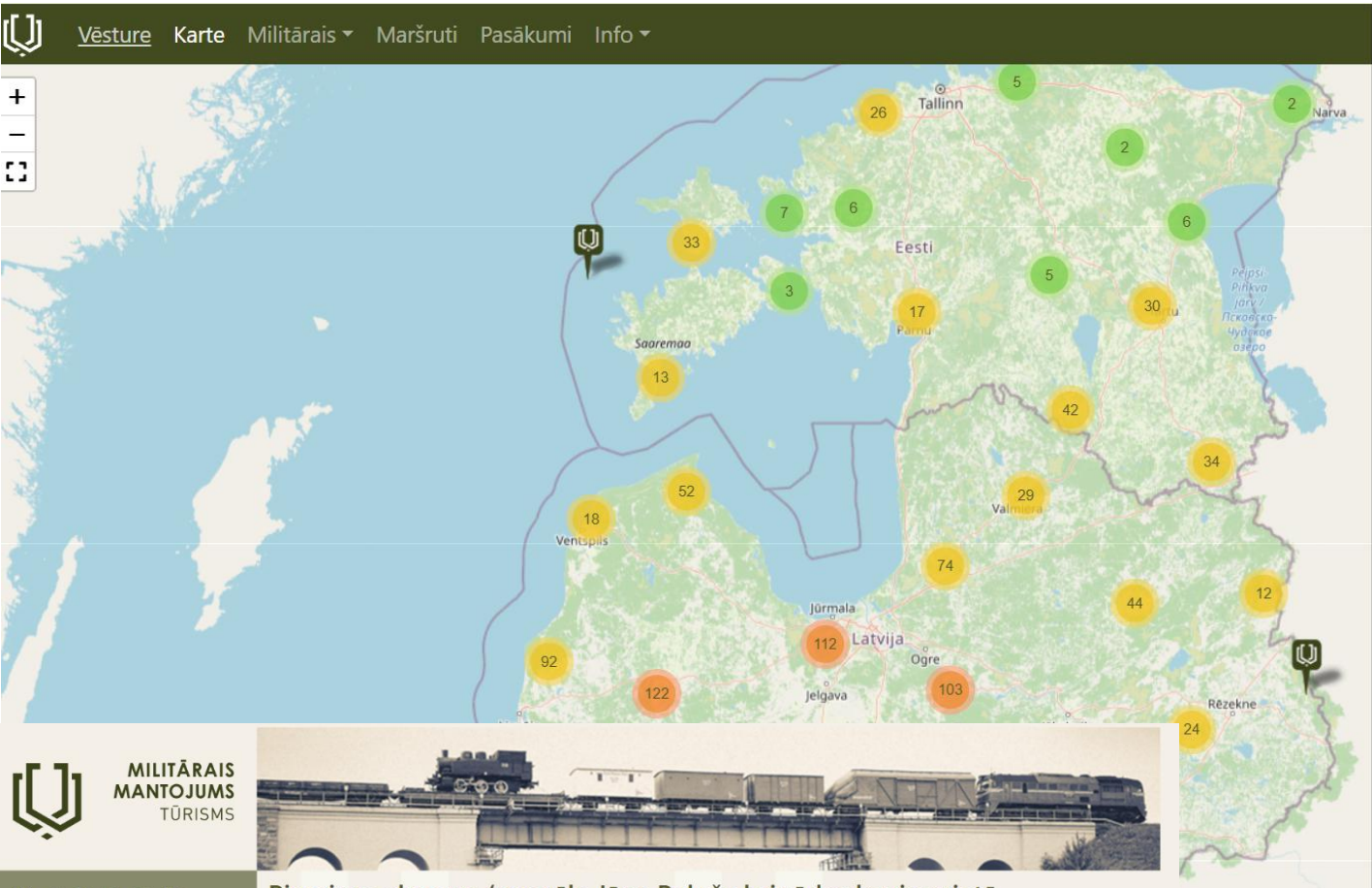

VIETAS

TŪRISMA MARŠRUTI

EN LV ET LT DE RU

SĀKUMS

VĒSTURE

KARTE

MILITĀRAIS

VIETAS

STĀSTI

TĒMAS

MARŠRUTI

PASĀKUMI

INFO

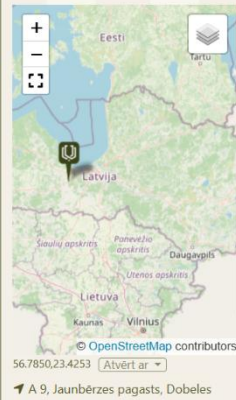
PAR MUMS

MEKLĒT

Piemiņas akmens ģenerāļa Jāņa Baloža brigādes kaujas vietā

Piemiņas vieta

Piemiņas akmens ģenerāļa Jāņa Baloža brigādes kaujas vietā atrodas mežā pie Rīgas – Liepājas (A9) šosejas, pie Bataru mājām.

Piemiņas akmeni ar svinīgu ceremoniju, piedaloties tā laika satiksmes ministram B. Einbergam un citām augstām Rīgas amatpersonām un Džūkstes pagasta sabiedrībai, atklāja 1936. gadā, pieminot te notikušo kauju 1919. gada 22. martā. Pieminekli iekalts uzraksts: „Šeit 1919. g. 22. martā notika 1. atsevišķs Baloža brigādes kauja, kurā krita 10 un ievainoti 28 karavīri”.

Kauja notika starp Atsevišķo latviešu brigādi un 10. padomju Latvijas strēlnieku pulku, kura sastāvā bija 90 procenti latviešu. Brīvības cīņu laikā tā bija viena no tām kaujām, kurā latvietis cīnījās pret latvieti. Bataru mājās bija nostiprinājušies lielinieki. Tie sāka apšaudīt brigādes karavīrus, kuri devās Kalnciema

Saistītās laikalinijas

1918 – 1920 Neatkarības karš
jeb Brīvības cīņas

Saistītās tēmas

Neatkarības kara pieminekļi

Jānis Balodis (1881-1965),
Latvijas armijas virspavēlnieks,
kara ministrs, ģenerālis

Dienvidlatvijas brigāde jeb
Atsevišķā latviešu brigāde

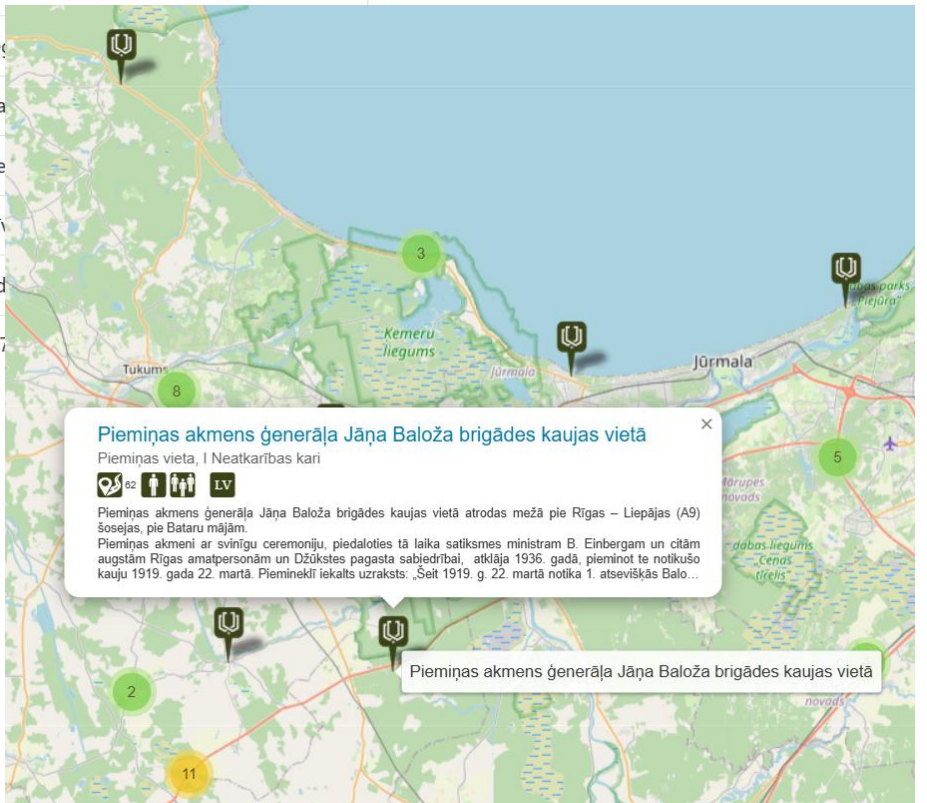
Saistītie stāsti

Map search

Search for keywords

- Hindu (Seru) 120 mm krasta aizsardzības ...
- Klogas koncentrācijas nometne un holoka...
- Priežu kalns
- Piemineklis Brīvības cīņām Taageperā
- Piemineklis Ziemeļu dēliem
- Piemineklis Otrā pasaules karā kritušajiem...
- Brīvības cīņu piemineklis Valjalā

- Aec
- Kra
- Me
- Brīv
- Vid
- 317

Paldies par uzmanību!

